

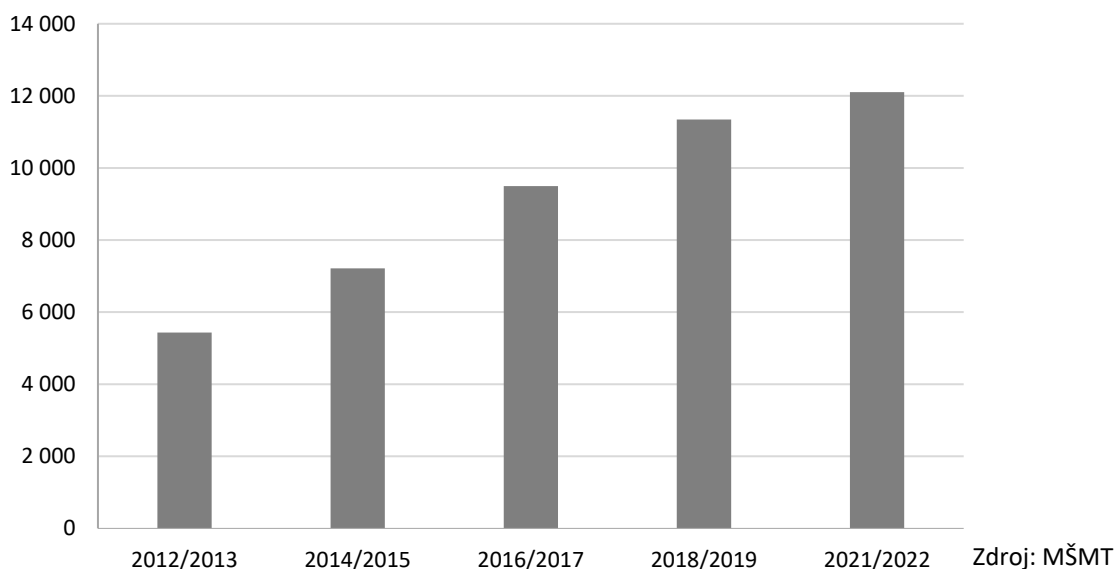
3. Cizinci vzdělávající se v ČR podle druhu vzdělávacího zařízení

3.1 Mateřské školy

Podle údajů MŠMT navštěvovalo ve školním roce 2021/2022 mateřskou školu v České republice celkem 360 490 dětí. Podíl dětí-cizinců činil 3,4 % neboli 12 103 z celkového počtu, z čehož 8 030 dětí (66,3%) připadalo na cizince z evropských zemí (z toho 3 672 na cizince z členských zemí EU). Děti mající státní občanství jiných zemí (mimo Evropu) se na celkovém počtu dětí-cizinců v mateřských školách podílely s 33,7 %.

Srovnáme-li uvedené počty s předchozím obdobím, je zřejmé, že oproti školnímu roku 2020/2021 došlo k meziročnímu nárůstu u skupiny cizinců pocházejících z evropských zemí, který se projevil i v mírném zvýšení celkového počtu cizinců navštěvujících mateřskou školu. Celkový počet těchto cizinců tak meziročně vzrostl o 2,0 %.

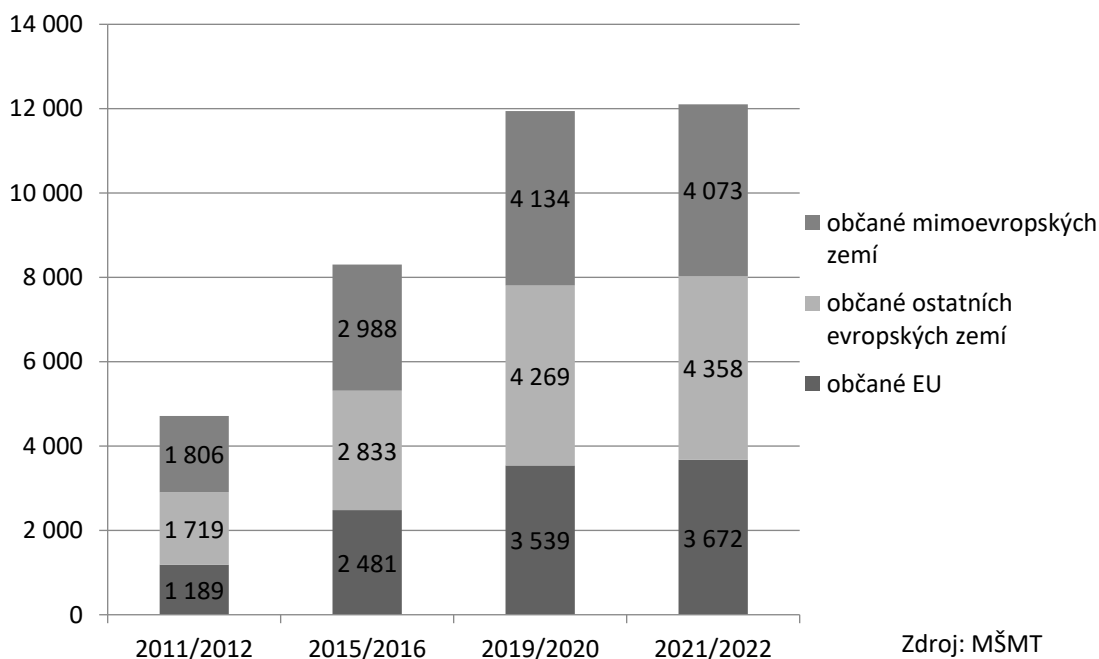
Graf 3: Vývoj počtu cizinců v mateřských školách ve školních letech 2012/2013 - 2020/2021

Přírůstek cizinců z evropských zemí činil mezi školními roky 2020/2021 a 2021/ 2022 dohromady 284 osob neboli 3,7 %. Na země EU-27 připadalo 168 osob čili počty dětí z této skupiny vzrostly o 4,8 %. Oproti tomu počet cizinců z třetích mimoevropských zemí meziročně mírně poklesl, a to o 45 osob (o 1,1 %).

Podíváme-li se na dostupné statistické údaje z hlediska dlouhodobější retrospektivy, je vidět, že v období uplynulých 10 let se počty dětí-cizinců navštěvujících některou z mateřských škol na území ČR zvýšily o 156,7 % (z 4 714 ve školním roce 2011/212 na 12 103 ve školním roce 2021/2022), přičemž za celé sledované období markantně vzrostly zejména počty cizinců z evropských zemí (z 2 908 na 8 030, tj. 2,8 krát). Oproti tomu počty cizinců ze zemí mimo Evropu vzrostly méně významně (z 1 806 na 4 073, tj. 2,3 krát), přičemž v posledním období mají pozvolně klesající trend.

Graf 4: Cizinci v mateřských školách ve školních letech 2011/2012 -2021/2022 z hlediska státní příslušnosti (vybraných skupin zemí)

Z hlediska složení podle státního občanství převažují mezi dětmi-cizinci v mateřských školách cizinci z evropských zemí, kteří ve školním roce 2021/2022 tvořili 69,0 % z celkového počtu cizinců navštěvujících mateřské školy. Jde zejména o cizince z evropských zemí mimo EU-27. Na cizince z unijních zemí připadá 30,3 % z celkového počtu. Z hlediska jednotlivých státních občanství mají nejvyšší zastoupení zejména občané Ukrajiny (25,2 % z celkového počtu cizinců v mateřských školách ve školním roce 2021/2022), Slovenska (22,7 %) a Vietnamu (18,2 %).

Během uplynulých 10 let je vidět významný početní nárůst zejména u občanů Slovenska a Ukrajiny. Počet státních příslušníků Slovenska vzrostl z necelých 800 (786) osob ve školním roce 2011/2012 na 2 753 ve školním roce 2021/2022. Viditelně za celé sledované období vzrostly i počty občanů Ukrajiny, a to z 1 089 osob ve školním roce 2011/2012 na 3 053 ve školním roce 2021/2022.

Drtivá převaha dětí-cizinců v mateřských školách (91,3 %) pobývá v ČR na základě uděleného povolení k trvalému pobytu.

3.2 Základní školy

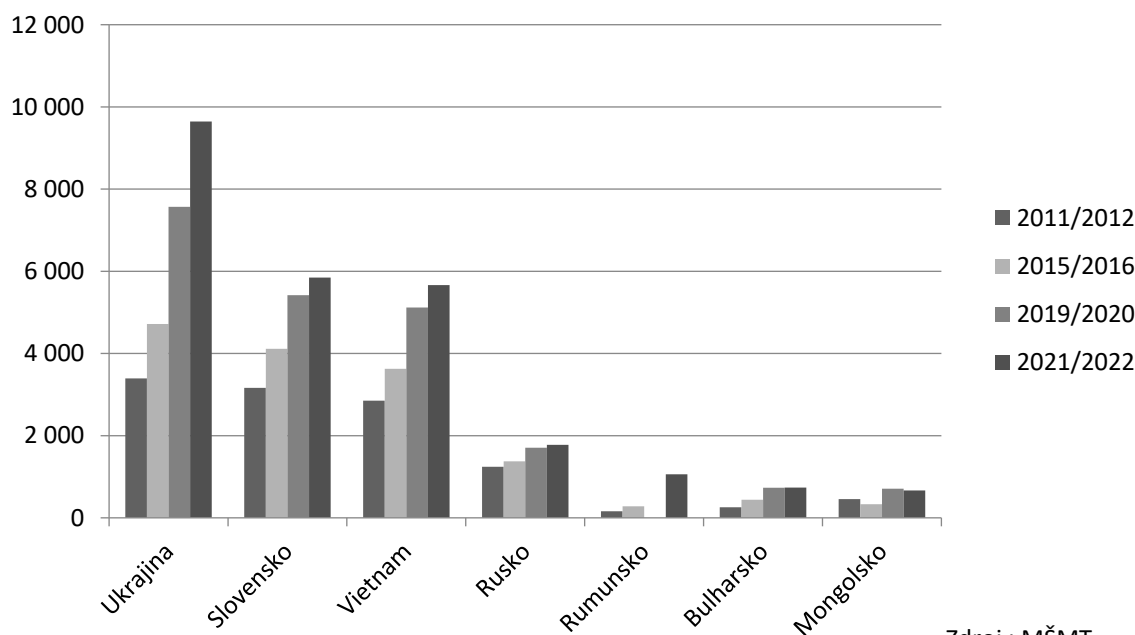
Z údajů MŠMT vyplývá, že ve školním roce 2021/2022 bylo v České republice evidováno celkem 964 571 žáků základních škol. Cizinci se na tomto počtu podíleli s 3,2 %. Celkem 8 172 (tj. 26,8 % z celkového počtu 30 543 cizinců) připadalo na žáky mající občanství některé členské země EU. Většinu, tj. 22 371 osob tvořili cizinci z třetích zemí, z nichž značná část, 12 740 osob, pocházela z Evropy (mimo EU).

Na základě meziročního srovnání je patrné, že celkový počet cizinců-žáků základních škol ve školním roce 2021/2022 viditelně vzrostl. Na celkovém meziročním zvýšení, o 7,6 %, se významnou měrou podílel růst počtu cizinců ze třetích zemí. Tato skupina cizinců-žáků základních škol vzrostla o 2 490 osob. Oproti tomu počet cizinců ze zemí EU-27 se v období 2020/2021 - 2021/2022 snížil o 327 osob.

Podíváme-li se zpětně na delší časové období (posledních deseti let), je vidět, že od školního roku 2011/2012 počet cizinců na základních školách markantně vzrostl (z 14 315 osob na 30 543 osob ve školním roce 2021/2022). Zvýšil se tak i podíl cizinců z celkového počtu žáků na základních školách, a to z 1,8 % na 3,2 %. Stejně jako v případě dětí-cizinců navštěvujících mateřské školy, byl i u žáků základních škol zaznamenán výraznější nárůst ve skupině cizinců ze třetích zemí. Mezi školními roky 2011/2012 – 2021/2022 počet těchto žáků vzrostl o 122 % (tj. o 12 293 osob) Oproti tomu skupina žáků-cizinců majících občanství některé země EU se početně navýšila méně než 2 krát (o 92,9 %). Podíl cizinců z třetích zemí na celkovém počtu cizinců-žáků základních škol v ČR se tak ve sledovaném období mírně zvýšil, a to z 70,4 % ve školním roce 2011/2012 na 73,2 % ve školním roce 2021/2022.

Obdobně jako u skupiny dětí navštěvujících mateřské školy, i mezi cizinci-žáky základních škol převažují občané třetích zemí. Mezi třetizemci dominují občané Ukrajiny (31,6 % z celkového počtu cizinců navštěvujících základní školu), následováni občany Vietnamu (18,5 %) a Ruska (5,8 %). Mezi příslušníky zemí EU-27 jsou nejvíce zastoupenou skupinou občané Slovenska (19,2 %). Z níže uvedeného grafu je patrný početní vývoj cizinců-žáků základních škol podle vybraných státních občanství od školního roku 2011/2012. S výjimkou Rumunů a Mongolů, u nichž je zřejmý pokles v letech 2019/2020, resp. 2015/2016 a 2020/2021, počty příslušníků ostatních uvedených státních občanství kontinuálně rostly.

Graf 5: Cizinci-žáci základních škol podle vybraných státních občanství - vývoj od školního roku 2011/2012

Zdroj : MŠMT

Poněkud nižší je u cizinců navštěvujících základní školu zastoupení těch, kteří v ČR získali trvalý pobyt. Zatímco u předchozí skupiny (cizinců v mateřských školách) dosahoval tento podíl více než 90 %, mezi cizinci-žáky základních škol činil tento podíl ve školním roce 2021/2022 jen 75,6 %.

3.3 Střední školy

Ve školním roce 2021/2022 bylo podle údajů MŠMT na středních školách v České republice evidováno celkem 446 245 žáků, z nichž 10 053 (2,3 %) připadalo na cizince. Mezi cizinci-žáky středních škol převažují občané třetích zemí, jejichž počet dosáhl v uvedeném školním roce 7 207 osob, neboli 71,7 % z celkového počtu cizinců-žáků středních škol (většinu z těchto cizinců, 4 477 osob, reprezentovali občané evropských zemí nepatřících do EU). Dohromady 2 846 osob (neboli 28,3 % z celkového počtu cizinců-žáků středních škol) pak připadalo na občany EU-27.

Z meziročního srovnání je patrné, že celkový počet cizinců-žáků středních škol ve školním roce 2021/2022 mírně vzrostl, a to z 9 751 osob na 10 053 neboli o 3,1 %. Na tomto zvýšení se nejmarkantněji podílela skupina občanů zemí EU-27, jejichž počet se meziročně navýšil o 6,7 %. Oproti tomu skupina cizinců z třetích zemí meziročně vzrostla jen o 1,7 %.

Z retrospektivního pohledu za delší časové období je vidět, že během uplynulých deseti let se počty cizinců studujících na našich středních školách viditelně navýšily. Od školního roku 2011/2012, kdy bylo evidováno celkem 8 852 cizinců-žáků středních škol, vzrostl jejich počet v uplynulém školním roce na více než deset tisíc, přičemž podíl cizinců z celkového počtu žáků na středních školách se zvýšil z 1,8 % na 2,3 %. Výrazný nárůst je patrný zejména u žáků středních škol-občanů členských zemí EU-27, kde počty těchto žáků vzrostly o 42 % (z 2 004 na 2 846). U skupiny třetizemců došlo za uvedené období k nárůstu pouze o 5,2 %, přičemž počty třetizemců z evropských zemí dokonce poklesly o 502 osob (tj. o 15,5 %).

Stejně jako u předchozích skupin žáků, tj. žáků mateřských a základních škol, převažují i mezi cizinci na středních školách občané třetích zemí, a to zejména z Ukrajiny, Vietnamu, a Ruska. Ve školním roce 2021/2022 reprezentovali cizinci z těchto tří zemí celkem 60,5 % z celkového počtu cizinců studujících střední školu v ČR. Mezi občany zemí EU-27 mají tradičně dominantní pozici občané Slovenska, na které ve školním roce 2021/2022 připadala bezmála pětina (18,3 %) z celkového počtu cizinců-žáků středních škol v ČR.

Nejvíce cizinců, zhruba tři desetiny (29,2 %) z celkového počtu cizinců-žáků středních škol studovala ve školním roce 2021/2022 na gymnáziu. S odstupem následovaly střední školy zaměřené na ekonomiku a administrativu (11,6 %) a gastronomii, hotelnictví a turismus (11,1 %) - podrobněji viz tabulka 1.

Tabulka 1: Cizinci-žáci středních škol podle skupin oborů KKOV ve školním roce 2021/2022

skupiny oborů vzdělávání	Počty studií	v %
Informatické obory	549	5,5
Strojírenství a strojírenská výroba	614	6,1
Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	446	4,4
Stavebnictví, geodézie a kartografie	347	3,4
Zdravotnictví	334	3,3
Ekonomika a administrativa	1 164	11,6
Podnikání v oborech, odvětví	99	1,0
Gastronomie, hotelnictví a turismus	1 117	11,1
Právo, právní a veřejnosprávní činnost	332	3,3
Osobní a provozní služby	320	3,2
Obecně odborná příprava	399	4,0
Obecná příprava (gymnázia)	2 938	29,2
Umění a užité umění	396	3,9
Ostatní	1 018	10,1
Celkem	10 073	100

Pozn.: Jde se o studia, ne o fyzické osoby

Zdroj: MŠMT

Celkem 80,4 % z celkového počtu cizinců-žáků středních škol mělo v minulém školním roce v ČR udělen trvalý pobyt, což je ve srovnání s cizinci-žáky mateřských škol méně (o 10,9 p. b.). Srovnáme-li odpovídající číslo za cizince-žáky základních škol, je však tato hodnota vyšší, přičemž rozdíl činí 4,8 p. b.

3.4 Vysoké školy

V roce 2021 studovalo podle údajů MŠMT některou z vysokých škol v ČR celkem 304 073 studentů; z toho počet zahraničních studentů činil 52 109 osob a dosáhl tak 17,1 %. Zastoupení občanů EU-27 a cizinců z třetích zemí je víceméně vyrovnané – občané unijních zemí mají mezi studenty vysokých škol s 26 221 osob celkem 50,3 %.

Z hlediska meziročního srovnání je patrné, že celkový počet cizinců-studentů vysokých škol mezi roky 2020 – 2021 viditelně vzrostl, a to o 4,4 % (tj. o zhruba 2 200 osob), přičemž skupina cizinců-občanů zemí EU-27 se mírně zmenšila, a to o 0,6 % (o 166 osob), a skupina cizinců z třetích zemí zaznamenala nárůst o 4,7 % (o 2 355 osob).

Během uplynulého desetiletého období je u cizinců studujících na vysokých školách v ČR patrný celkem dynamický vývoj. V roce 2012 dosahoval jejich počet jen 38 707, o dva roky později se však již přehoupl přes 40 tisíc a rostoucí trend pokračoval i v dalších letech až do roku 2021, kdy dosáhl prozatímního maxima, zmíněných 52 109 osob. Ve srovnání s rokem 2012 tak v loňském roce studovalo na českých vysokých

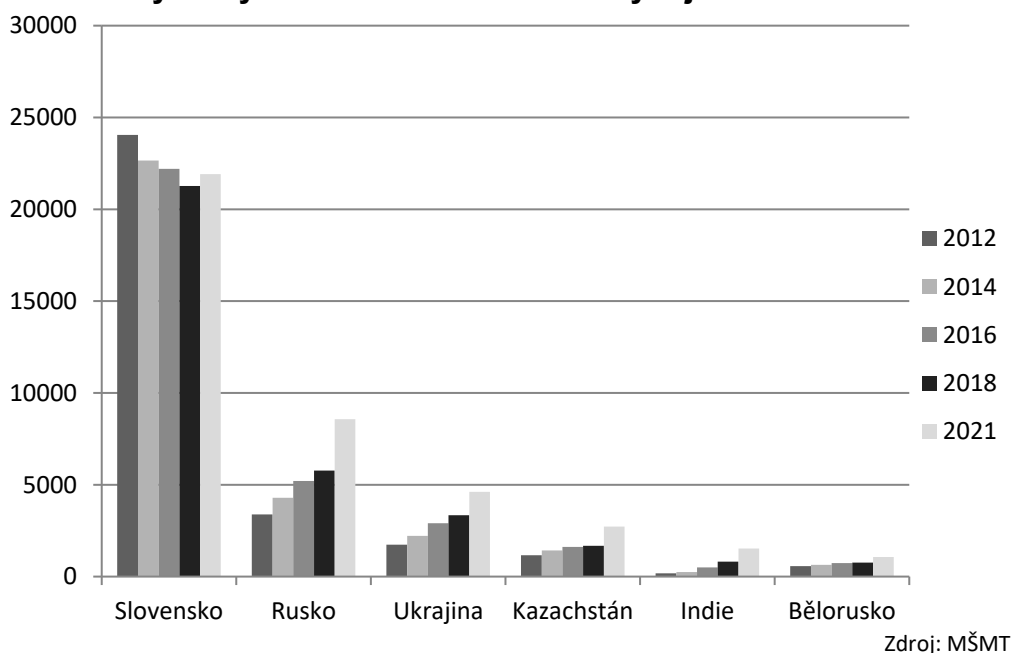
školách o zhruba 13,5 tisíc zahraničních studentů více, což představuje zvýšení o více než jednu třetinu (o 34,6 %).

Nadpoloviční většinu, 52,1 %, z celkového počtu cizinců-studentů vysokých škol, tvořily v roce 2021 ženy. Jejich podíl se tak od roku 2012 snížil o 0,8 p. b.

Počty zahraničních studentů-občanů zemí EU rostly do roku 2011, poté do roku 2015 meziročně klesaly, přičemž v letech 2016-2017 relativně stagnovaly. Od roku 2018 pak pokračuje klesající trend. Oproti tomu počty studentů-cizinců ze třetích zemí rostly po celé sledované období. Na poklesu počtu cizinců ze zemí EU se významnou měrou podílel úbytek počtu studentů přicházejících ze Slovenska.

Z hlediska zastoupení zahraničních studentů podle státního občanství dominují mezi cizinci-studenty vysokých škol u nás stále občané Slovenska, jejichž počet dosáhl v roce 2021 celkem 21 913 osob. Počty studentů z dalších členských zemí EU nedosahují, s výjimkou Němců, ani tisíce osob (v roce 2021 připadalo na Němce 1 041 osob). Mezi cizinci-studenty vysokých škol z třetích zemí převažovali v roce 2021 občané Ruska (8 575), Ukrajiny (4 613), Kazachstánu (2 720), Indie (1 530) a Běloruska (1 067). Podíl občanů výše uvedených států činil dohromady 71,5 % z celkového počtu studentů-cizinců ze třetích zemí.

Graf 6: Cizinci-studenti vysokých škol podle vybraných státních občanství - vývoj od roku 2012

Z výše uvedeného grafu je patrné, že zatímco počty slovenských studentů v posledních letech (od roku 2012 klesaly a po mírném zvýšení v roce 2020 relativně stagnují, počty studentů přicházejících z post-sovětských států (Ruska, Ukrajiny, Kazachstánu) kontinuálně rostou.

Drtivá většina zahraničních studentů studuje v ČR na veřejných vysokých školách. V roce 2021 studovalo na některé z českých veřejných vysokých škol celkem 47 137 zahraničních studentů, což představovalo 90,5 % z jejich celkového počtu. Nejvíce (8 893) zahraničních studentů studovalo na veřejných vysokých školách v oboru Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky,

následovaly obory Obchod, administrativa a právo (8 632) a Informační a telekomunikační technologie (6 672). Nejvyšší procentní zastoupení z celkového počtu všech studujících měli na veřejných školách cizinci v oboru Informační a komunikační technologie, kde jejich podíl dosáhl v roce 2021 30,9 %. Vyššího procentního zastoupení dosáhli zahraniční studenti rovněž v oborech Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (23,1 %) a Přírodní vědy, matematika a statistika (22,0 %). Podíváme-li se na cizince-studenty soukromých vysokých škol v ČR, je vidět, že nejvíce zahraničních studentů studuje v oborech Obchod, administrativa a právo (2 412 v roce 2021) a Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy (1 191). Nejvyšších podílů z celkového počtu studujících na soukromých vysokých školách pak dosahují cizinci v oborech Technika, výroba a stavebnictví (74,3 %), Informační a komunikační technologie (28,5 %) a Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy (27,1 %).

Nejvíce cizinců, 24 766 z celkového počtu 52 109 cizinců studujících na vysokých školách v ČR, studovalo v roce 2021 presenční formu studia v bakalářském studijním programu. Naopak nejméně cizinců (8) bylo evidováno v distanční a kombinované formě studia, v magisterském studijním programu.

Celkem 9 242 neboli 17,7 % z celkového počtu zahraničních studentů vysokých škol v ČR připadalo v roce 2021 na samoplátce. V porovnání s rokem 2012 se jejich počet navýšil o 695 osob, přičemž podíl samoplátců vzrostl o 0,6 p. b. Nejvyšší počty zahraničních studentů platících za studium na vysoké škole u nás byly v roce 2021 zaznamenány v případě občanů Indie (885, tj. 57,8 % z celkového počtu indických studentů vysokých škol u nás), Německa (641, neboli 61,3 %), Ruska (476, čili 5,6 %) a Itálie (449, tedy 65,8 %). Oproti tomu relativně nízký podíl samoplátců připadá na občany Slovenska, kde v roce 2021 dosáhl pouze 0,7 % z celkového počtu Slováků studujících vysokou školu v ČR.

Z regionálního pohledu odpovídá zastoupení zahraničních studentů úměrně velikosti měst a počtu vysokých škol, které jsou na jeho území koncentrovány. Nejvíce zahraničních studentů tak bylo v roce 2021 registrováno v Praze, kde studovalo celkem 26 512 (50,9 %) z celkového počtu cizinců-studentů vysokých škol. Následovalo Brno s 14 261 (27,4 %) zahraničních studentů. Na dalších místech žebříčku se pak s odstupem umístily Olomouc (2 483 osob, tj. 4,8 % z celkového počtu zahraničních studentů VŠ), Ostrava (1 912 osob, čili 3,7 %), Plzeň (1 328, čili 2,5 %) a Hradec Králové (1 250, čili 2,4 %).